JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS

ELEANOR SHARPSTON

25 päivänä syyskuuta 2008 [1]

1. Nämä Saksan Bundesfinanzhofin (liittovaltion korkein veroasioiden tuomioistuin) esittämät ennakkoratkaisupyynnöt koskevat Euroopan yhteisöjen taloudellisten etujen suojaamisesta 18.12.1995 annettua neuvoston asetusta (EY, Euratom) N:o 2988/95 (jäljempänä asetus N:o 2988/95 tai asetus). [2] Erityisesti ne koskevat asetuksen säännöksiä, joissa vahvistetaan vanhentumisaika vientitukena maksettujen summien takaisinperintää koskevalle menettelylle, kun velvollisuus näiden summien takaisin maksamiseen perustuu väärinkäytökseen.

2. Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin haluaa varmistua asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun vanhentumisajan ajallisesta ja aineellisesta soveltamisalasta. Se tiedustelee erityisesti, voidaanko tätä säännöstä soveltaa ennen asetuksen voimaantuloa syntyneisiin tilanteisiin ja hallinnollisiin toimiin, jotka eivät ole seuraamuksia. Lisäksi se haluaa tulkintaohjeita asetuksen 3 artiklan 3 kohdan osalta, joka koskee kansallisen lainsäädännön mukaisia poikkeuksia asetuksessa säädetystä vanhentumisajasta.

1 – Alkuperäinen kieli: englanti.

2 – EYVL L 312, s. 1.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Asetus N:o 2988/95

3. Asetuksessa N:o 2988/95, joka tuli voimaan 26.12.1995, vahvistetaan useita yleisiä säännöksiä väärinkäytöksiä koskevista tarkastuksista, hallinnollisista toimenpiteistä ja seuraamuksista tilanteissa, joissa edunsaajille on suoritettu maksuja yhteisön politiikan mukaisesti.

4. Aikaisemmin yhteisössä ei ollut yhteisiä säännöksiä, joissa olisi määritelty tällaiset väärinkäytökset. Myöskään väärinkäytösten tutkimista tai havaitsemista koskevista vanhentumisajoista ei ollut yhteisiä säännöksiä, eikä liioin ollut säännöksiä, joissa olisi rajoitettu tällaisten väärinkäytösten seurauksena sovellettavia hallinnollisia takaisinperintätoimia tai niistä määrättäviä hallinnollisia seuraamuksia. [3]

3 – Yhteisen maatalouspolitiikan rahoituksesta 21.4.1970 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 729/70 (EYVL L 94, s. 13) 8 artiklan 1 kohdassa jäsenvaltiot velvoitettiin erityisesti toteuttamaan toimenpiteitä Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahastosta rahoitettavien toimien – mukaan lukien vientituet viennille kolmansiin maihin – tosiasiallisen toteuttamisen ja niiden asianmukaisuuden varmistamiseksi, sääntöjenvastaisuuksien estämiseksi ja niihin kohdistuvien seuraamusten toteuttamiseksi ja sellaisten summien takaisin perimiseksi, jotka on menetetty sääntöjenvastaisuuksien tai laiminlyöntien seurauksena. Siinä ei kuitenkaan vahvistettu minkäänlaista vanhentumisaikaa tällaisten toimenpiteiden osalta.

5. Asetuksen kolmannella, neljännellä ja viidennellä perustelukappaleella on erityistä merkitystä asian kannalta. Kolmannen perustelukappaleen mukaan yhteisöjen menojen hoitoa ja valvontajärjestelmää koskeviin sääntöihin sovelletaan erilaisia yksityiskohtaisia määräyksiä yhteisön asianomaisten toimintaperiaatteiden mukaisesti, mutta yhteisöjen taloudellisia etuja vahingoittavat toimet on tärkeää torjua kaikilla aloilla. Neljännessä perustelukappaleessa todetaan, että kaikille yhteisön politiikan kattamille aloille tarvitaan yhteinen oikeudellinen kehys, jotta yhteisöjen taloudellisiin etuihin kohdistuvia petoksia voidaan torjua tehokkaasti. Viidennen perustelukappaleen mukaan väärinkäytösten tunnusmerkistöt täyttävistä menettelyistä sekä hallinnollisista toimenpiteistä ja seuraamuksista säädetään alakohtaisissa säännöstöissä asetuksen mukaisesti. Asetuksen horisontaalinen soveltamisala on riittävän laaja, jotta se voi perustua EY 235 artiklaan ja EA 203 artiklaan. [4]

6. Asetuksessa vahvistetaan useita yleisiä säännöksiä, jotka koskevat tarkastuksia, hallinnollisia toimenpiteitä ja seuraamuksia.

7. Asetuksen 1 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Euroopan yhteisöjen taloudellisten etujen suojaamiseksi annetaan yleinen säännöstö yhteisön oikeuteen kohdistuvia väärinkäytöksiä [koskevista] yhtenäisistä tarkastuksista sekä hallinnollisista toimenpiteistä ja seuraamuksista.”

8. Asetuksen 1 artiklan 2 kohdassa määritellään väärinkäytökseksi

”jokainen yhteisön oikeuden säännöksen tai määräyksen rikkominen, joka johtuu taloudellisen toimijan teosta tai laiminlyönnistä ja jonka tuloksena on tai voisi olla vahinko yhteisöjen yleiselle talousarviolle tai yhteisöjen hoidossa oleville talousarvioille, joko suoraan yhteisöjen puolesta kannettujen omien varojen vähenemisen tai lakkaamisen taikka perusteettoman menon takia”.

9. Asetuksen 3 artiklassa säädetään asian kannalta merkityksellisin osin seuraavaa:

”1. Seuraamusmenettelyn vanhentumisaika on neljä vuotta 1 artiklan 1 kohdassa tarkoitetusta väärinkäytöksestä. Alakohtaisissa säännöstöissä [5] voidaan kuitenkin säätää lyhyemmästä määräajasta, joka ei saa olla kolmea vuotta lyhyempi.

4 – Ks. tältä osin asetuksen johdanto-osan 12. perustelukappale.

5 – Asian tosiseikkojen tapahtuma-aikaan ei ollut voimassa alakohtaisia säännöstöjä.

Jatkuvien tai toistuvien väärinkäytösten osalta vanhentumisaika alkaa kulua siitä päivästä, jona väärinkäyttö on päättynyt. Monivuotisten ohjelmien suhteen vanhentumisaika jatkuu kaikissa tapauksissa ohjelman lopulliseen päättymiseen.

3. Jäsenvaltiot säilyttävät mahdollisuuden soveltaa tämän artiklan 1 ja 2 kohdassa säädettyä pitempää määräaikaa.”

Seuraamusmenettelyn vanhentuminen keskeytyy, kun toimivaltainen viranomainen antaa asianomaiselle henkilölle tiedoksi tutkimuksen tai menettelyn vireilletulon, joka liittyy väärinkäytökseen. Vanhentumisaika alkaa kulua uudelleen jokaisesta keskeytettävästä toimesta.

10. Asetuksen 4 artiklassa säädetään, että talouden toimijan saatua perusteetonta etua väärinkäytöksellä tämä etu peritään yleensä takaisin (etu on joko maksettava takaisin tai vakuus määrätään menetetyksi). Asetuksen 4 artiklan 4 kohdassa säädetään kuitenkin, että ”tässä artiklassa säädettyjä toimenpiteitä ei pidetä seuraamuksina”.

Vanhentumisaika päättyy kuitenkin viimeistään sinä päivänä, jona kaksinkertaisen vanhentumisajan pituinen aika päättyy ilman, että toimivaltainen viranomainen on määrännyt seuraamuksesta, paitsi niissä tapauksissa, joissa hallinnollinen menettely on keskeytetty 6 artiklan 1 kohdan mukaisesti.

11. Asetuksen 5 artiklassa säädetään sen sijaan hallinnollisista seuraamuksista, joita on määrättävä tahallisista tai huolimattomuudesta johtuvista väärinkäytöksistä.

2. Hallinnollisesta seuraamuksesta annetun päätöksen täytäntöönpanoaika on kolme vuotta. Tämä aika alkaa siitä päivästä, jona päätöksestä tulee lopullinen.

12. Asetuksen 6 artiklassa vahvistetaan edellytykset, joiden täyttyessä taloudellisten seuraamusten määräämistä koskevaa menettelyä voidaan lykätä. Asetuksen 6 artiklan 1 kohdan viimeisessä virkkeessä todetaan, että ”hallinnollisen menettelyn lykkäämisestä seuraa 3 artiklassa tarkoitetun vanhentumisajan keskeytyminen”.

Keskeyttämiseen ja lykkäämiseen sovelletaan kansallisen lainsäädännön asianomaisia säännöksiä.

Kansallinen lainsäädäntö

13. Asian tosiseikkojen tapahtuma-aikaan Saksan siviililakikirjan (Bürgerliches Gesetzbuch, jäljempänä BGB) 195 §:n mukaan Saksan siviilioikeuteen perustuvien vaateiden yleinen vanhentumisaika oli 30 vuotta. Lain 195 §:ää muutettiin 1.1.2002 alkavin vaikutuksin. Yleistä vanhentumisaikaa lyhennettiin kolmeen vuoteen, ja se on edelleen sen pituinen.

14. Väärinkäytösten ajankohtana Saksan laissa ei ollut säännöksiä erityisestä vanhentumisajasta, jota olisi sovellettu perusteettomasti myönnettyjen taloudellisten etuuksien (kuten perusteettomasti suoritetun vientituen) tai yleisemmin perusteettomasti myönnettyjen hallinnollisten etuuksien takaisinperintään. Sekä viranomaiset että tuomioistuimet sovelsivat soveltuvin osin BGB:n 195 §:ää. [6]

Tosiseikat

15. Vuonna 1993 kolme yritystä [7] haki vientituen ennakkoa useiden naudanlihaerien Jordaniaan tapahtuvaa vientiä varten. Hauptzollamt [8] hyväksyi hakemukset.

16. Vuonna 1998 Hauptzollamt suoritti useita tarkastuksia. Niiden seurauksena se totesi, että kyseinen naudanliha oli todellisuudessa jälleenviety Jordaniasta Irakiin. Hauptzollamt määräsi tämän vuoksi kyseiset kolme yritystä maksamaan takaisin vientitukena myönnetyt summat sillä perusteella, että ne oli maksettu perusteettomasti väärinkäytökseen perustuvan hakemuksen mukaisesti. [9]

6 – Kansallinen tuomioistuin on nimenomaisesti esittänyt näin ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevassa päätöksessä: ”In Deutschland bestand in dem hier in Betracht zu ziehenden Zeitraum keine Vorschrift, welche die Verjährung eines Anspruches auf Rückforderung zu Unrecht gewährter Ausfuhrerstattung oder – allgemeiner – zu Unrecht gewährter verwaltungsrechtlicher Vergünstigungen speziell regelte. Von der Verwaltung und der Rechtsprechung wurde insofern vielmehr das Bürgerliche Gesetzbuch (BGB) entsprechend angewandt – –.”

7 – Asia C-278/07, Josef Vosding Schlacht, Kühl- und Zerlegebetrieb GmbH & Co (jäljempänä asia Josef Vosding); asia C-279/07, Vion Trading GmbH (jäljempänä asia Vion) ja asia C-280/07, Ze Fu Fleischhandel GmbH (jäljempänä asia Ze Fu). Kaikki kolme olivat alun perin kantajina Finanzgericht Hamburgissa ja ovat nyt valittajan vastapuolina ennakkoratkaisupyynnön esittäneessä tuomioistuimessa.

8 – Revision-menettelyn valittaja ennakkoratkaisupyynnön esittäneessä tuomioistuimessa.

9 – 23.9.1999 (Josef Vosdingin osalta) ja 13.10.1999 (Vionin ja Ze Funin osalta) tehdyt Hauptzollamtin päätökset.

17. Yritykset nostivat Hauptzollamtin päätöksistä kanteen Finanzgericht Hamburgissa. Finanzgericht hyväksyi kanteen 4.5.2005 antamallaan tuomiolla. Se katsoi, että asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu vanhentumisaika oli päättynyt. Tästä syystä Hauptzollamtin vaatimus oli vanhentunut.

18. Hauptzollamt valitti Bundesfinanzhofiin, joka on lykännyt asian käsittelyä ja esittänyt seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Onko yhteisöjen taloudellisten etujen suojaamisesta annetun asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan ensimmäisessä virkkeessä tarkoitettua vanhentumisaikaa sovellettava myös silloin, kun väärinkäytös on tehty tai päättynyt ennen asetuksen N:o 2988/95 voimaantuloa?

2) Onko edellä tarkoitetun säännöksen mukainen vanhentumisaika yleensä sovellettavissa myös väärinkäytöksen perusteella myönnetyn vientituen takaisinperintävaatimuksen kaltaiseen hallinnolliseen toimenpiteeseen?

3) Jos näihin kysymyksiin on vastattava myöntävästi,

voiko jäsenvaltio soveltaa asetuksen – – N:o 2988/95 3 artiklan 3 kohdan mukaista pidempää vanhentumisaikaa myös silloin, kun jäsenvaltion lainsäädännössä on ollut tällainen pidempi vanhentumisaika jo ennen kyseisen asetuksen antamista? Voidaanko tällaista pidempää vanhentumisaikaa soveltaa myös silloin, kun siitä ei ole säädetty erityissäännöksessä, joka koskisi vientituen takaisinperintää tai hallinnollisia toimenpiteitä yleisesti, vaan se perustuu asianomaisen jäsenvaltion yleiseen sääntöön, joka koskee kaikkia vanhentumisaikoja, joista ei ole säädetty erikseen (yleissäännöstö)?”

19. Kirjallisia huomautuksia ovat esittäneet Josef Vosding, Vion ja Ze Fu, Tšekin hallitus ja komissio.

20. Kirjallisia huomautuksia esittäneet osapuolet (Tšekin hallitusta lukuun ottamatta) sekä lisäksi Ranskan hallitus olivat edustettuina 17.4.2008 pidetyssä istunnossa, jossa ne esittivät suullisia huomautuksia.

Asian arviointi

Alustava toteamus

21. Kaikki kolme yritystä ovat kansallisissa tuomioistuimissa väittäneet, ettei Hauptzollamt ole kyennyt osoittamaan väärinkäytöstä todellisuudessa tapahtuneen. Ne ovat toistaneet nämä väitteet tässä oikeudenkäynnissä.

22. EY 234 artikla perustuu kuitenkin kansallisten tuomioistuimien ja yhteisöjen tuomioistuimen tehtävien selkeään jakoon. Tosiseikkojen arviointi kuuluu kansallisten tuomioistuinten toimivaltaan, kun taas yhteisöjen tuomioistuimen tehtävänä on antaa ohjeita yhteisön oikeuden tulkinnasta. Yhteisöjen tuomioistuimen on näin ollen perustettava ennakkoratkaisuasiassa antamansa tuomio kansallisen tuomioistuimen ennakkoratkaisupyynnössä esittämiin tosiseikkoihin. [10]

Ensimmäinen kysymys

23. Ensimmäinen kysymys koskee asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 1 kohdan ajallista soveltamisalaa. Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin kysyy erityisesti, voidaanko tätä artiklaa soveltaa tilanteessa, jossa väärinkäytös on tehty tai päättynyt ennen asetuksen voimaantuloa. [11]

24. Yhteisöjen tuomioistuin on vakiintuneesti katsonut, että ”menettelysääntöjä katsotaan yleensä voitavan soveltaa kaikkiin niiden voimaantulohetkellä vireillä oleviin asioihin, toisin kuin aineellisia sääntöjä, joiden ei tavallisesti tulkita lähtökohtaisesti koskevan ennen niiden voimaantuloa syntyneitä tilanteita”. [12]

10 – Ks. viimeksi asia C-491/06, Danske Svineproducenter, tuomio 8.5.2008 (Kok. 2008, s. I-3339, 23 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

11 – Vaikka itse väärinkäytöksen täsmällinen tapahtuma-aika voi olla jossain määrin epäselvä, ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin olettaa, että hakemus perustui väärinkäytökseen vuonna 1993 eli ennen kuin asetus tuli voimaan vuonna 1995. Oletan tässä samalla tavoin.

12 – Ks. asia C-201/04, Molenbergnatie, tuomio 23.2.2006 (Kok. 2006, s. I-2049, 31 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

25. Aineellisoikeudellista sääntöä voidaan poikkeuksellisesti soveltaa taannehtivasti. Tällainen taannehtiva soveltaminen on mahdollista ainoastaan, jos kyseisen säännön sanamuodon, tavoitteiden tai yleisen systematiikan perusteella on riittävän selvää, että sitä on tarkoitus soveltaa tällä tavoin. Sovellettaessa aineellisoikeudellista sääntöä taannehtivasti on lisäksi kiinnitettävä asianmukaista huomiota oikeusvarmuuteen ja luottamuksensuojaan. [13]

26. Ratkaistaessa, voiko ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin katsoa 3 artiklan 1 kohtaa voitavan soveltaa taannehtivasti, on siten ensimmäiseksi määritettävä, onko kyseinen artikla menettelysääntö vai aineellisoikeudellinen sääntö.

27. Asiassa Vonk Dairy Products antamassaan tuomiossa [14] yhteisöjen tuomioistuimen ei täytynyt nimenomaisesti tutkia, onko asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 1 kohta menettelysääntö, jota voidaan soveltaa taannehtivasti. Tuomiossa lähdetään siitä, että 3 artiklan 1 kohta on menettelysääntö, että sitä voitiin soveltaa ja että asianmukainen vanhentumisaika oli juuri siinä säädetty aika. [15] Koska asia oli ratkaistava pelkästään asetuksen N:o 2988/95 nojalla ja koska kysymys oli todellisuudessa siitä, voitiinko vientiyrityksen toimintaa pitää ”jatkuvana tai toistuvana väärinkäytöksenä”, asiassa oli tarpeetonta tutkia yksityiskohtaisesti, oliko 3 artiklan 1 kohta puhtaasti menettelysääntö. [16]

28. Bundesfinanzhof esittää ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevassa päätöksessään useita yhtäläisyyksiä asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 1 kohdan ja asiassa Molenbergnatie [17] kyseessä olleen yhteisön tullikoodeksin 221 artiklan 3 kohdan välillä.

29. Kyseisen säännöksen mukaan ”tiedoksiantoa [tullivelasta] ei voida toimittaa velalliselle enää, kun kolmen vuoden määräaika on kulunut siitä päivästä, jona tullivelka on syntynyt. Jos tulliviranomaiset eivät kuitenkaan ole voineet tarkasti määrittää lain mukaan kannettavaa tullien määrää sellaisen tapahtuman vuoksi, joka voi johtaa rikosoikeudenkäyntiin, tiedoksianto toimitetaan kolmen vuoden määräajan päätyttyä, jos voimassa olevat säännökset sen sallivat”.

13 – Yhdistetyt asiat 212/80–217/80, SRL Meridionale Industria Salumi ym., tuomio 12.11.1981 (Kok. 1981, s. 2735, 9–10 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

14 – Asia C-279/05, tuomio 11.1.2007 (Kok. 2007, s. I-239).

15 – Ks. tuomion 40–44 kohta ja erityisesti 42 kohta sekä ratkaisuehdotukseni 68 ja 79 kohta.

16 – Asiassa Vonk annetun tuomion 26 kohdassa todetaan, että viimeinen vientitoimenpide oli tapahtunut 28.9.1994. Vanhentumisaika oli keskeytynyt kahteen otteeseen 3 artiklan 1 kohdan kolmannessa alakohdassa tarkoitetun kaltaisella hallinnollisella toimenpiteellä. Päätös vientituen takaisinmaksun vaatimisesta oli päivätty 18.4.2001. Siten oikeudenkäynnin taustalla olevat tapahtumat olivat ajalta ennen asetuksen voimaantuloa vuonna 1995, mutta riitautettu hallinnollinen päätös oli tehty sen jälkeen. Asetusta ei näin ollen selvästikään sovellettu menettelyyn, joka oli vireillä asetuksen voimaantuloajankohtana.

17 – Mainittu alaviitteessä 12.

30. Josef Vosding ja Ze Fu yhtyvät huomautuksissaan Bundesfinanzhofin tekemiin johtopäätöksiin ja olettavat (analogisesti asiassa Molenbergnatie annettua tuomiota soveltaen), että kysymys on aineellisoikeudellisesta säännöstä. Sen sijaan Vion, Ranska ja komissio ovat sitä mieltä, että kysymyksessä on menettelysääntö. [18]

31. Asiassa Molenbergnatie antamassaan tuomiossa yhteisöjen tuomioistuin katsoi, että 221 artiklan 3 kohta oli ”esteenä tulliviranomaisten oikeudelle kantaa kyseinen velka” mutta siinä ”säädetään myös itse tullivelasta”. [19] Myöhemmin yhteisöjen tuomioistuin yhdisti vanhentumisajan päättymisen yksiselitteisesti itse velan olemassaoloon katsoessaan, että vanhentumisajan päättyessä ”velka on vanhentunut ja siis lakannut”. [20] Näin ollen se katsoi 221 artiklan 3 kohdan olevan aineellisoikeudellinen sääntö.

32. Kaikella kunnioituksella nämä perustelut eivät voi olla oikeita. Vanhentumisajan päättyminen ei lakkauta itse velkaa saati velan oikeusvaikutuksia pelkästään sillä perusteella, että velkoja ei voi periä saatavaansa. Velat lakkaavat yleensä joko velkojan peruuttaessa velan tai velallisen maksaessa velan määrän. Vanhentumisajan päättyminen ei vastaa kumpaakaan näistä tilanteista. Sen sijaan, kuten julkisasiamies Jacobs katsoi asiassa Molenbergnatie, vanhentumisaika kuuluu varsinaisesti menettelyllisten säännösten piiriin. [21] Yhdyn näin ollen julkisasiamies Jacobsin näkemykseen, jonka mukaan vanhentumisajan päättyminen ei yleensä kaikesta huolimatta automaattisesti ”lakkauta” oikeudellista velvoitetta, jonka täyttämistä voitaisiin muutoin vaatia.

33. Mikään asetuksen 3 artiklan 1 kohdan sanamuodossa ei viittaa siihen, että 3 artiklan 1 kohta kohdistuisi tai tosiaankaan vaikuttaisi toimenpiteeseen aineellisoikeudellisesti. [22] Se on yksinkertaisesti puhdas vanhentumissäännös. Sen rakennekin on perinteinen.

34. On selvää, että viranomaisten tarkastuksissa pyritään selvittämään, onko väärinkäytöksiä todellisuudessa tehty, ja että näiden tarkastusten tuloksilla puolestaan on välitön vaikutus myöhempiin päätöksiin siitä, a)

18 – Tšekin hallitus väittää, ettei asiassa ole tarpeen käsitellä kysymystä taannehtivuudesta, sillä säännös koskee sellaisen tilanteen tulevaisuutta, jolla on edelleen vaikutuksia. Koska tilanne kuitenkin syntyi ennen asetusta, mielestäni taannehtivuutta koskevalla kysymyksellä on merkitystä.

19 – Tuomion 39 kohta.

20 – Tuomion 41 kohta.

21 – Julkisasiamies Jacobs katsoi 221 artiklan 3 kohdan olevan menettelyllistä määräaikaa koskeva säännös, jolloin määräajan päättyminen ei vaikuttanut itse velan olemassaoloon (ks. asia Molenbergnatie, julkisasiamiehen ratkaisuehdotuksen 40 kohta).

22 – Tältä osin asetuksen 3 artiklan 1 kohta ehkä poikkeaa asiassa Molenbergnatie käsitellystä tullikoodeksin 221 artiklan 3 kohdasta. Viimeksi mainitun nojalla tiedoksianto voidaan toimittaa velalliselle vanhentumisajan jälkeen, jos tulliviranomaiset *eivät ole voineet tarkasti määrittää lain mukaan kannettavaa tullien määrää* sellaisen tapahtuman vuoksi, joka voi johtaa rikosoikeudenkäyntiin (kursivointi tässä) – seikka, joka puuttuu asetuksen 3 artiklan 1 kohdasta.

olisiko mitään vientitukea pitänyt maksaa, b) jos olisi, niin minkä suuruista, c) onko tukea maksettu liikaa (verrattaessa tätä lukua jo maksetun vientituen määrään) ja d) jos on, mitä summaa viranomaisten pitäisi vaatia edunsaajalta takaisin. Nämä seikat eivät voi kuitenkaan johtaa päätelmään siitä, että asetuksen 3 artiklan 1 kohdan säännös on aineellisoikeudellinen.

35. Mielestäni asetuksen 3 artiklan 1 kohta on puhtaasti menettelysääntö. Jo edellä mainitsemani yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaisesti [23] sitä voidaan näin ollen soveltaa kaikkiin sen voimaatuloajankohtana vireillä olleisiin menettelyihin.

36. Jos yhteisöjen tuomioistuin kuitenkin katsoo, että 3 artiklan 1 kohtaa on pidettävä aineellisoikeudellisena sääntönä, on syytä tutkia, täyttääkö 3 artiklan 1 kohta asiassa Salumi annetussa tuomiossa [24] asetetut edellytykset ja voidaanko sitä näin ollen soveltaa taannehtivasti. Nämä edellytykset ovat lyhyesti todettuna se, että taannehtivuuden on selkeästi ilmettävä toimenpiteen sanamuodosta ja tavoitteista sekä yleisestä systematiikasta, ja se, että oikeusvarmuutta ja perusteltua luottamusta on kunnioitettava.

37. Juuri siitä syystä, että kaksi ensimmäistä asiassa Salumi annetussa tuomiossa vahvistettua edellytystä viittaavat toimenpiteeseen, jolla on selviä aineellisoikeudellisia vaikutuksia (joita riidanalaisella toimenpiteellä ei ole), on vaikea nähdä, miten ne täyttyvät esillä olevassa asiassa. Asetuksen 3 artiklan 1 kohdan ensimmäisestä alakohdasta, luettuna yhdessä 1 artiklan 1 kohdassa annettujen laajojen määritelmien kanssa, ilmenee selvästi, että sitä sovelletaan kaikissa asetuksen soveltamisalaan kuuluvissa tilanteissa. Tämän olettaman kumoaminen edellyttäisi selvästi vastakkaista sanamuotoa. Sellaista ei ole. Tämä ei kuitenkaan sinänsä riitä osoittamaan, että lainsäätäjä olisi selvästi tarkoittanut 3 artiklan 1 kohdan soveltamisen taannehtivaksi.

38. Asetuksen tarkoituksena on suojata yhteisöjen taloudellisia etuja ja antaa yleinen säännöstö yhteisön oikeuteen kohdistuvia väärinkäytöksiä koskevista hallinnollisista toimenpiteistä ja seuraamuksista. Tällainen yleinen säännöstö sisältää myös perusteettomasti maksettujen summien takaisinperintää koskevat vanhentumisajat mutta ei selvitystä niiden ajallisesta soveltamisesta.

39. Asetuksessa vahvistetaan tavoitteiden ja yleisen systematiikan osalta ”yhteinen oikeudellinen kehys” [25] ja selostetaan, miksi tämä on tarpeellista ja asianmukaista. [26] Vaikka yhdenmukaisen vanhentumisajan soveltaminen taannehtivasti ei ole näiden tavoitteiden

23 – Ks. edellä 12 kohta.

24 – Edellä 25 kohdassa selostettu tuomion 9 ja 10 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen.

25 – Johdanto-osan neljäs perustelukappale.

26 – Johdanto-osan kolmas ja neljäs perustelukappale.

vastaista eikä liioin ristiriidassa asetuksen yleisen systematiikan kanssa, näissä seikoissa on vaikea nähdä nimenomaista hyväksyntää taannehtivalle soveltamiselle.

40. Asetuksen 3 artiklan 1 kohdan soveltaminen taannehtivasti esillä olevassa asiassa merkitsisi lyhyempää vanhentumisaikaa kuin muutoin kansallisen lainsäädännön nojalla sovellettaisiin. Tämä merkitsisi etua kysymyksessä oleville yrityksille, joiden perusteltua luottamusta suojattaisiin. [27] Ei ole yhtä selvää, onko tällainen tulkinta oikeusvarmuuteen liittyvän yleisen edun mukaista.

41. Tämän vuoksi katson, että jos asetuksen 3 artiklan 1 kohta olisi aineellisoikeudellinen sääntö (mitä se ei ole), se ei täyttäisi asiassa Salumi annetussa tuomiossa asetettuja edellytyksiä. Näin ollen päättelen, että koska asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan ensimmäisessä virkkeessä tarkoitettu vanhentumisaika on menettelyllinen eikä aineellisoikeudellinen, tätä vanhentumisaikaa sovelletaan, vaikka kysymyksessä oleva väärinkäytös olisi tehty tai päättynyt ennen asetuksen voimaantuloa.

27 – Yrityksillä voidaan sanoa olleen perusteltu luottamus siihen, että vanhentumisaikaa ei jatketa. Tässä se tietysti lyheni huomattavasti kansallisen lainsäädännön nojalla aikaisemmin sovellettuun vanhentumisaikaan nähden.

Toinen kysymys

42. Toinen kysymys koskee asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 1 kohdan aineellista soveltamisalaa. Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin kysyy, sovelletaanko vanhentumisaikaa kaikkiin kansallisten viranomaisten väärinkäytöksen paljastumisen seurauksena toteuttamiin takaisinperintätoimiin. [28]

43. Asiassa Handlbauer antamassaan tuomiossa [29] yhteisöjen tuomioistuin katsoi, että 3 artiklan 1 kohtaa sovelletaan sekä 4 artiklassa että 5 artiklassa tarkoitettuihin väärinkäytöksiin. Yhteisöjen tuomioistuin totesi, että 1 artiklan 1 kohdalla otetaan käyttöön ”yleinen säännöstö” ja että 1 artiklan 2 kohdassa oleva ”väärinkäytöksen” laaja määritelmä ”kattaa sekä tahalliset tai huolimattomuudesta johtuvat sääntöjenvastaisuudet, jotka voivat – – johtaa hallinnolliseen seuraamukseen [30], että sääntöjenvastaisuudet, joista – – seuraa ainoastaan perusteettomasti saadun etuuden periminen takaisin”. [31] Yhteisöjen tuomioistuin ei näin ollen tehnyt eroa näiden kahden väärinkäytöstyypin välillä. [32]

44. Komissio kiinnittää kirjallisissa huomautuksissaan yhteisöjen tuomioistuimen

28 – Verrattuna siihen, että sitä sovellettaisiin ainoastaan seuraamuksia merkitseviin toimiin.
29 – Asia C-278/02, tuomio 24.6.2004 (Kok. 2004, s. I-6171).
30 – Toisin sanoen 5 artiklassa tarkoitetut sääntöjenvastaisuudet.
31 – Toisin sanoen 4 artiklassa tarkoitetut sääntöjenvastaisuudet.
32 – Ks. tuomion 32–34 kohta.

huomion useisiin ongelmiin, joita se väittää aiheutuneen asiassa Handlbauer annetun tuomion seurauksena. Se toisti nämä huomionsa istunnossa. Komissio väittää erityisesti, että yhteisön talousarvio voi olla uhattuna, jos vanhentumisajan katsotaan ulottuvan hallinnollisiin toimenpiteisiin, joita ei pidetä seuraamuksina.

45. Komissio väittää, että vanhentumisaika on kysymyksessä olevien yritysten edun mukainen, koska sillä rajoitetaan määräaikaa, jonka kuluessa yritykselle voidaan määrätä seuraamus väärinkäytöksestä, ja että tämä on täysin asianmukaista seuraamusten määräämistä koskevien toimenpiteiden osalta. Yhteisöjen taloudelliset edut kuitenkin edellyttävät, että vähemmän vakavia toimenpiteitä ei pitäisi rajoittaa tällä tavoin. Komissio tekee siten selvän eron tahallisen tai tuottamuksellisen väärinkäytöksen ja ilman viejän tuottamusta tapahtuneen väärinkäytöksen välillä.

46. Asetuksen 5 artiklassa tarkoitetut seuraamukset ovat hallinnollisia seuraamuksia. Ne poikkeavat 4 artiklassa tarkoitetuista hallinnollisista takaisinperintätoimista sekä luonteeltaan että kysymyksessä olevien summien laskemisen kannalta. Kummatkaan eivät kuitenkaan synny tyhjiössä. Molempien seuraamusten perusteena on tehty väärinkäytös, johon ne erottamattomasti liittyvät.

47. Kaikista väärinkäytöksistä seuraa yleensä perusteettomasti saadun etuuden peruuttaminen [33] (eli maksettujen summien takaisinperintä). Kun väärinkäytös on tahallinen tai tuottamuksellinen, siitä voidaan määrätä hallinnollinen seuraamus. Komission päättely johtaa (vääristyneeseen) lopputulokseen, jossa tahallisesti tai tuottamuksellisesti väärinkäytöksiä tekevät viejät voivat hyötyä vanhentumisajasta, joka evätään vähemmän moitittavalla tavalla toimineilta.

48. Komission mielestä sekä hallinnollisia takaisinperintätoimia että takaisinperintätoimia, jotka eivät liity väärinkäytökseen, [34] koskevista vanhentumisajoista pitäisi säätää kansallisessa lainsäädännössä. Se viittaa asetuksen valmisteluasiakirjoihin ja väittää, että suurin osa jäsenvaltioista halusi rajoittaa vanhentumisajan soveltamisen hallinnollisiin seuraamuksiin. Valmisteluasiakirjat ovat kuitenkin lainsäädännön tulkinnassa käytettävä apukeino. Niihin ei voi sellaisenaan vedota lainsäädännön selvän sanamuodon vastaisesti. [35] Asetuksen teksti, sellaisena kuin se on hyväksytty, ei tue tällaista tulkintaa. Sitä paitsi yhteisöjen tuomioistuin on asiassa Handlbauer antamassaan tuomiossa jo hylännyt komission omaksuman (ja mainitussa asiassa perusteellisesti esittelemän) tulkinnan. Yhteisöjen tuomioistuimen tulkinta oli lisäksi julkisasiamiehen ratkaisuehdo-

33 – Asetuksen 4 artiklan 1 kohta.

34 – Esimerkiksi silloin, kun kysymyksessä oleva viranomainen on erehdyksessä maksanut vientitukea edunsaajalle ja aikoo periä sen takaisin. Kysymystä käsitellään parhaillaan vireillä olevassa asiassa C-281/07, Bayerische Hypotheken.

35 – Ks. julkisasiamies Tizzanon ratkaisuehdotus asiassa C-133/00, Bowden, tuomio 4.10.2001 (Kok. 2001, s. I-7031, ratkaisuehdotuksen 30 kohta).

tuksen mukainen, [36] ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin oli aikaisemmin omaksunut saman lähestymistavan asiassa T-125/01, Peix, antamassaan tuomiossa. [37]

49. Totean vielä, että komission päättelyssä näytetään yhdistettävän vientituen takaisinperintä tapauksissa, joissa väärinkäytös ei ole tahallista eikä tuottamuksellista, toimivaltaisen viranomaisen perusteettomasti maksaman vientituen takaisinperintään silloin, kun minkäänlaista väärinkäytöstä ei ole tapahtunut. Ensin mainittu tapaus kuuluu selvästi asetuksen N:o 2988/95 soveltamisalaan. [38] On yhtä selvää, että jälkimmäinen tapaus ei kuulu sen soveltamisalaan. [39]

50. Myöskään asetuksen sanamuoto ei tue 3 artiklan 1 kohdan aineellisen soveltamisalan suppeaa tulkintaa.

51. Komissio väittää ensinnäkin, että sanan ”seuraamusmenettely” (proceedings) pitäisi määrittää 3 artiklan 1 kohdan soveltamisala ja että ”seuraamusmenettelyllä” on ymmärrettävä tarkoitettavan ”hallinnolliseen seuraamukseen johtavaa menettelyä”. Mielestäni 3 artiklan 1 kohdan soveltamisedellytykset määräytyvät kuitenkin väärinkäytöksen käsitteen soveltamisalan perusteella. Väärinkäytöksen tunnusmerkit täyttää 1 artiklan 2 kohdan mukaan *”jokainen* yhteisön oikeuden säännöksen tai määräyksen rikkominen, joka johtuu taloudellisen toimijan teosta tai laiminlyönnistä ja jonka tuloksena on tai voisi olla vahinko yhteisöjen yleiselle talousarviolle”. [40]

52. Takaisinperintämenettely alkaa ainoastaan, jos väärinkäytös on tapahtunut. Kaikista enemmän tai vähemmän vakavista väärinkäytöksistä voi aiheutua vahinkoa yhteisön talousarviolle, kuten 1 artiklan 2 kohdassa oleva väärinkäytöksen käsitteen laaja määritelmä osoittaa. [41] Asetuksen 3 artiklan 1 kohdan on näin ollen katettava kaikki menettelyt, joissa on tarkoitus periä takaisin minkä tahansa väärinkäytöksen seurauksena perusteettomasti maksettu etu.

53. Komission lähestymistavassa ei näytetä otettavan huomioon 1 artiklan 1 kohdan selvää sanamuotoa, johon 3 artiklan 1 kohdassa viitataan ja jonka mukaan asetuksella annetaan yleinen säännöstö muun muassa ”hallinnollisista toimenpiteistä ja seuraamuksista”.

36 – Ks. ratkaisuehdotuksen 39–53 kohta ja erityisesti 52 kohta.

37 – Asia T-125/01, José Marti Peix v. komissio, tuomio 18.9.2003 (Kok. 2003, s. II-865). Muutoksenhaku tässä asiassa koski toista oikeuskysymystä.

38 – Ks. 1 artiklan 2 kohta ja 4 artikla.

39 – Ks. ratkaisuehdotukseni alaviitteessä 34 mainitussa asiassa Bayerische Hypotheken, joka koskee Hauptzollamtin virheen johdosta viejälle perusteettomasti maksetun vientituen takaisinperintää, johon ei liitty väärinkäytöstä.

40 – Kursivointi tässä.

41 – Ks. edellä alaviitteessä 29 mainittu asia Handlbauer, tuomion 32 ja 33 kohta ja asetuksen kolmas, neljäs ja viides perustelukappale. Yhteisöjen tuomioistuimen ratkaisu alaviitteessä 14 mainitussa asiassa Vonk perustuu niin ikään olettamaan, että 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu vanhentumisaika koskee kaikkia menettelyjä eikä ainoastaan hallinnollisten seuraamusten määräämiseen johtavia menettelyjä.

54. Toiseksi komissio väittää 3 artiklan 1 kohdan neljännen alakohdan sanamuodon osoittavan, että 3 artiklan 1 kohta koskee kokonaisuudessaan yksinomaan väärinkäytöksiä, jotka johtavat hallinnollisten seuraamusten määräämiseen. [42]

55. Mielestäni 3 artiklan 1 kohdassa, kun sitä tarkastellaan kokonaisuutena, otetaan käyttöön yleinen vanhentumisjärjestelmä. Yleinen vanhentumisaika on neljä vuotta (3 artiklan 1 kohdan ensimmäinen alakohta). Jatkuvasta tai toistuvasta väärinkäytöksestä aiheutuvista erityisistä ongelmista säädetään 3 artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa. Vanhentumisajan keskeyttämiseen riittää mikä tahansa toimivaltaisten viranomaisten toimenpide, joka liittyy tutkimuksiin tai menettelyihin (3 artiklan 1 kohdan kolmas alakohta). Asetuksen 3 artiklan 1 kohdan neljännessä alakohdassa vahvistetaan yleinen sääntö, jonka mukaan vanhentumisaika päättyy (3 artiklan 1 kohdan kolmannen alakohdan mukaiset keskeyttämiset mukaan lukien) kahdeksan vuoden kuluttua. Tähän sääntöön on vain kaksi poikkeusta: a) kun toimivaltaiset viranomaiset ovat määränneet seuraamuksesta (5 artiklan nojalla) tai b) kun hallinnollinen menettely on keskeytetty 6 artiklan 1 kohdan mukaisesti. Ensin mainitussa tapauksessa 3 artiklan 2 kohdassa säädetään kolmen vuoden määräajasta, jonka kuluessa hallinnollisen seuraamuksen määräämisestä tehty päätös on pantava täytäntöön. Jälkimmäisessä tapauksessa sovelletaan 6 artiklan yksityiskohtaisia säännöksiä. Mielestäni vanhentumissäännökset ovat näin luettuina täysin johdonmukaisia. Sen sijaan komission ehdottama tulkinta 3 artiklan 1 kohdan neljännestä alakohdasta vääristää kolmen ensimmäisen alakohdan normaalia merkityssisältöä.

56. Kuten olen todennut, mielestäni asetuksen nykyisestä sanamuodosta ei saada sitä vääristämättä tukea komission esittämälle merkityssisällölle. Jos komissio on oikeassa väittäessään, että lainsäätäjän tarkoituksena oli ulottaa vanhentumisajan soveltaminen yksinomaan hallinnollisiin seuraamuksiin, nähdäkseni komissio voisi pikemminkin tehdä neuvostolle selventävän muutosehdotuksen kuin pyytää yhteisöjen tuomioistuinta arvioimaan uudelleen asiassa Handlbauer antamaansa ratkaisua.

57. Kolmanneksi 3 artiklan 1 kohta kuuluu asetuksen lukuun ”yleiset periaatteet”. Sen soveltamisala on lähtökohtaisesti ymmärrettävä laajaksi.

58. Neljänneksi 3 artiklan 1 kohtaa pitäisi tarkastella siihen liittyvän hallinnollisen lainsäädännön yhteydessä. Komissio toteaa, että hallinnollisten seuraamusten vanhentumisaika lasketaan ajankohdasta, jona väärinkäytös tapahtuu, kun taas perittäessä takaisin perusteettomasti saatuja etuja aika alkaa kulua edun myöntämisestä. Komissio olettaa tämän jälkeen, että viimeksi mainittu edeltää aina ensin mainittua. Tällä perusteella komissio väittää, että tämän vanhentumisajan alkamisajankohdan eron vuoksi viejää, joka on syyllistynyt (joko hallinnollisiin takaisin-

42 – Tämä sanamuoto näyttää hämmentäneen myös ennakkoratkaisupyynnön esittänyttä tuomioistuinta.

perintätoimiin tai hallinnolliseen seuraamukseen johtavaan) väärinkäytökseen, kohdellaan asiassa Handlbauer annetun tuomion perusteella paremmin kuin viejää, joka ei ole syyllistynyt väärinkäytökseen.

61. Koska ehdotan kahteen ensimmäiseen kysymykseen kumpaankin myöntävää vastausta, siirryn seuraavaksi käsittelemään kolmatta kysymystä.

Kolmas kysymys

59. Komission olettama on kuitenkin virheellinen. Etua ei välttämättä myönnetä ennen väärinkäytöksen tapahtumista. Esimerkiksi silloin, jos väärinkäytös muodostuu hakemuslomakkeeseen merkitystä virheellisestä tiedosta, nämä kaksi seikkaa tapahtuvat päinvastaisessa järjestyksessä. Se, onko tietyssä tapauksessa kansallinen lainsäädäntö vai asetus viejälle edullisempi, riippuu sekä näiden kahden tapahtuman ajoituksesta että siitä, säädetäänkö kansallisessa lainsäädännössä pidemmästä vai lyhyemmästä vanhentumisajasta kuin asetuksessa. Tämä ei ole asianmukainen peruste asiassa Handlbauer annetun tuomion uudelleen arvioimiseksi.

62. Kolmannella kysymyksellään ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin haluaa selventää 3 artiklan 3 kohdan mukaista jäsenvaltioiden oikeutta poiketa 3 artiklan 1 kohdasta.

63. Kysymys on kaksitahoinen. Ensinnäkin, onko kysymyksessä oleva kansallinen säännös pitänyt antaa asetuksen N:o 2988/95 voimaantulon jälkeen, jotta poikkeusta voitaisiin soveltaa? Toiseksi, kuinka yksityiskohtaista lainsäädännön on oltava?

Ajoitus

60. Päättelen tästä, että 3 artiklan 1 kohdan mukainen vanhentumisaika on yleensä sovellettavissa sekä väärinkäytöksen perusteella myönnetyn vientituen takaisinperinnän kaltaisiin hallinnollisiin toimenpiteisiin että hallinnollisiin seuraamuksiin.

64. Asetuksen 3 artiklan 3 kohdassa säädetään, että jäsenvaltiot ”säilyttävät” mahdolli-

suuden soveltaa pitempää vanhentumisaikaa. [43] Sana ”säilyttää” osoittaa mielestäni varsin yksiselitteisesti, että jo ennen asetuksen N:o 2988/95 voimaantuloa annettua kansallista lainsäädäntöä ei tarvitse kumota. Tällainen lainsäädäntö kuuluu poikkeuksen soveltamisalaan. Jäsenvaltiot voivat myös antaa uutta lainsäädäntöä, jossa säädetään pitemmistä vanhentumisajoista, koska poikkeuksen nojalla niillä on siihen edelleen toimivalta. Sen sijaan lyhyemmästä vanhentumisajasta ei voida säätää. Tämä tulkinta on yhdenmukainen yhteisöjen taloudellisia etuja vahingoittavien toimien torjumista koskevan asetuksen tarkoituksen kanssa. [44]

66. Mielestäni BGB:n 195 § ei täytä näitä edellytyksiä.

67. BGB sisältää Saksan siviilioikeuden yleisen kodifikaation. BGB:n 195 §:ssä säädetty vanhentumisaika on yleinen siviilioikeudellinen säännös. Se ei sellaisena koske hallinto-oikeudellisia asioita. Sitä ei voida itsessään soveltaa perusteettomasti myönnetyn vientituen takaisinperintään. [46]

Erityisyys

65. Asetuksen 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun vanhentumisajan soveltamisala itsessään on määritelty 1 artiklan 1 ja 2 kohdassa. Vanhentumisaika on aika, jota sovelletaan 1 artiklan 2 kohdassa määriteltyjä ”väärinkäytöksiä” koskeviin menettelyihin. [45] Siten kaiken sellaisen lainsäädännön, jolla on 3 artiklan 3 kohdan mukaisesti tarkoitus poiketa 3 artiklan 1 kohdasta, täytyy vastaavasti kuulua tämän soveltamisalan piiriin.

68. Ennen asetuksen N:o 2988/95 voimaantuloa Saksan tuomioistuimet näyttävät soveltaneen BGB:n 195 §:ää analogisesti tapauksiin, joissa on kysymys summien hallinnollisesta takaisinperinnästä. Analogisella soveltamisella ei selkeästi ja yksiselitteisesti poiketa asetuksessa säädetyn säännönmukaisen vanhentumisajan soveltamisesta menettelyissä, joiden kohteena on ”jokainen yhteisön oikeuden säännöksen tai määräyksen rikkominen, joka johtuu taloudellisen toimijan teosta tai laiminlyönnistä ja jonka tuloksena on tai voisi olla vahinko yhteisöjen yleiselle talousarviolle”. Asetuksessa N:o 2988/95 säädetään nykyään säännönmukaisesta vanhentumisajasta (yleensä neljä vuotta). Koska tämä vanhentumisaika sisältyy asetukseen, se on välittömästi sovellettava.

43 – Artiklan ranskankielisessä versiossa ilmaisu on ”conservent” ja saksankielisessä ”behalten”. Kuten englanninkielinen versio (”retain”), molemmat viittaavat selvästi siihen, että säännös kattaa aikaisemmin voimassa olevan lainsäädännön, jossa säädetään pitemmästä vanhentumisajasta. Komissio väittää vakuuttavasti, että muussa tapauksessa olisi sen sijaan käytetty esimerkiksi verbiä ”soveltaa” (”apply”, ”appliquer” tai ”anzuwenden”).

44 – Ks. kolmas ja neljäs perustelukappale. Ks. jäljempänä 70 kohta BGB:n 195 §:ään vuonna 2002 tehtyä muutosta (jolla tässä säännöksessä tarkoitettu vanhentumisaika lyhennettiin kolmeen vuoteen) koskevien vaikutusten osalta.

45 – Ks. edellä 60 kohta.

46 – Ks. edellä 14 kohta.

Pitemmän vanhentumisajan soveltaminen aikaisemman tuomioistuinratkaisuihin perustuvan analogian perusteella olisi suoraan ristiriidassa oikeusvarmuuden vaatimusten kanssa. Tästä syystä katson, että BGB:n 195 §:ssä tarkoitettua yleistä vanhentumisaikaa ei voida soveltaa asetuksen 3 artiklan 3 kohdan perusteella.

69. Joissakin kirjallisissa huomautuksissa on kiinnitetty erityistä huomiota siihen, että asian tosiseikkojen tapahtuma-aikaan BGB:n 195 §:ssä tarkoitettu vanhentumisaika oli 30 vuotta. Jos asetus ei olisi sovellettavissa, näillä perusteluilla voisi todella olla merkitystä käsiteltäessä sitä, oliko BGB:n 195 §:ää asianmukaista soveltaa analogisesti yhteisöjen talousarviosta maksettujen summien takaisinperintää koskeviin hallinnollisiin menettelyihin. Asetuksen N:o 2988/95 voimaantulon jälkeen kansallisten viranomaisten soveltaman kansallisen vanhentumisajan nykyisellä pituudella ei kuitenkaan ole enää merkitystä. Analoginen soveltaminen ei ole enää hyväksyttävää.

70. Juuri tästä syystä vuonna 2002 toteutetusta BGB:n 195 §:n muutoksesta, jolla yleistä siviilioikeudellista vanhentumisaikaa lyhennettiin kolmeen vuoteen, ei aiheudu ongelmia. Koska BGB:n 195 §:ää ei voida mielestäni enää soveltaa analogisesti väärinkäytöksen seurauksena perusteettomasti saadun vientituen takaisinperintään, siinä säädetty kolmen vuoden määräaika ei ole ristiriidassa 3 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa täsmennetyn neljän vuoden määräajan kanssa. Näitä kahta säännöstä sovelletaan yksinkertaisesti eri tilanteissa. Näin ollen niiden välillä ei ole ristiriitaa.

71. Täydellisyyden nimissä totean vielä, että kansallisen lainsäädännön, jossa säilytetään mahdollisuus soveltaa erityistä (pitempää) vanhentumisaikaa yhteisön talousarvioon kohdistuvia perusteettomasti saatuja maksuja koskevien menettelyjen osalta, on oltava yhteisön oikeuden yleisten periaatteiden (kuten syrjintäkiellon) mukaista ja oikeasuhteista, jotta 3 artiklan 3 kohdassa tarkoitettua poikkeusta voitaisiin soveltaa. Koska asetuksessa N:o 2988/95 säädetty säännönmukainen vanhentumisaika on neljä vuotta, 30 vuoden vanhentumisaika olisi joka tapauksessa suhteeton.

72. Tämän vuoksi katson, että asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 3 kohtaa sovelletaan kansallisessa lainsäädännössä ennen kyseisen asetuksen säätämistä vahvistettuihin pitempiin vanhentumisaikoihin, kunhan nämä vanhentumisajat olivat tai ovat erityisesti sovellettavissa asetuksen soveltamisalaan kuuluviin menettelyihin ja kunhan ne ovat yhteisön oikeuden yleisten periaatteiden mukaisia.

Ratkaisuehdotus

73. Tämän vuoksi ehdotan, että yhteisöjen tuomioistuin vastaa Bundesfinanzhofin esittämiin kysymyksiin seuraavasti:

1) Koska Euroopan yhteisöjen taloudellisten etujen suojaamisesta 18.12.1999 annetun neuvoston asetuksen (EY, Euratom) N:o 2988/95 3 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan ensimmäisessä virkkeessä tarkoitettu vanhentumisaika on menettelyllinen eikä aineellisoikeudellinen, tätä vanhentumisaikaa sovelletaan, vaikka kysymyksessä oleva väärinkäytös olisi tehty tai päättynyt ennen asetuksen voimaantuloa.

2) Asetuksen 3 artiklan 1 kohdan mukainen vanhentumisaika on yleensä sovellettavissa sekä väärinkäytöksen perusteella myönnetyn vientituen takaisinperinnän kaltaisiin hallinnollisiin toimenpiteisiin että hallinnollisiin seuraamuksiin.

3) Asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 3 kohtaa sovelletaan kansallisessa lainsäädännössä ennen kyseisen asetuksen säätämistä vahvistettuihin pitempiin vanhentumisaikoihin, kunhan nämä vanhentumisajat olivat tai ovat erityisesti sovellettavissa asetuksen soveltamisalaan kuuluviin menettelyihin ja kunhan ne ovat yhteisön oikeuden yleisten periaatteiden mukaisia.